

Научноистраживачка и развојна делатност, 2023.

– Истраживање и развој –

Укупни издаци за научноистраживачку и истраживачко-развојну делатност (НИРД) у 2023. години износили су преко 77 милијарди РСД (77.433.812 у хиљадама), а њихово учешће у БДП-у износи 0,95%.

У укупним издацима за НИРД учешће бруто инвестиција износи 16%, док учешће текућих издатака износи 84%.

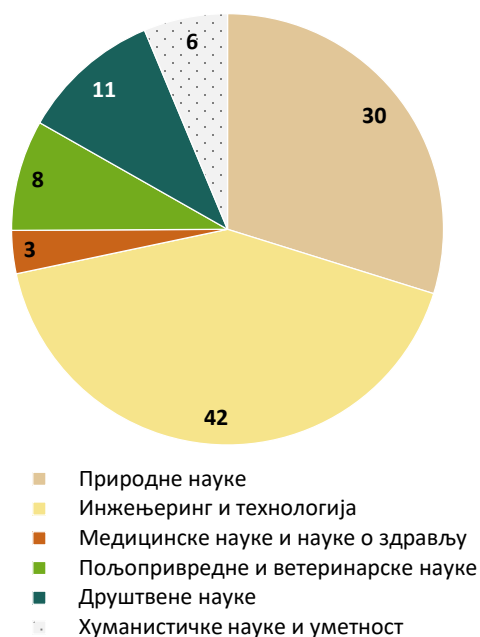
У укупном броју организација које се баве научноистраживачком и истраживачко-развојном делатношћу, нефинансијски сектор је учествовао са 62%, високо образовање са 24%, сектор државе са 13%, а непрофитни сектор са мање од 1%. У 2023. години било је 27.078 запослених лица у овој делатности, а од тога су 18.417 истраживачи. У укупном броју запослених учешће жена износи 53%. Учешће истраживача запослених у НИРД повећано је за 5% у односу на претходну годину и њихово учешће у укупном броју запослених износи око 68%.

Табела 1. Бруто домаћи издаци за истраживање и развој према научним областима и секторима

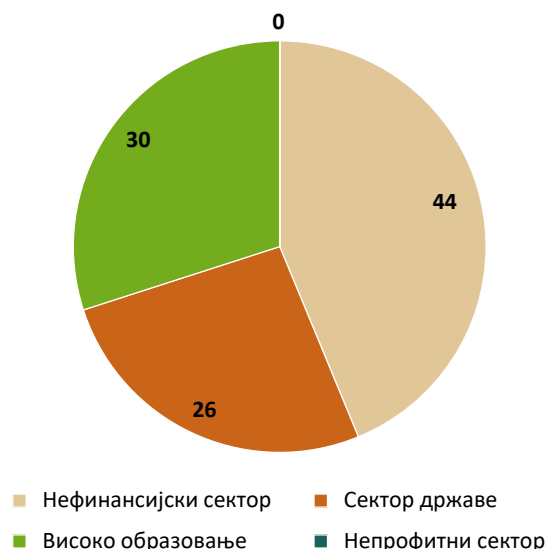
у хиљ. дин.

	Бруто домаћи издаци	Бруто инвестиције	Текући издаци		
			укупно	бруто плате	материјални трошкови
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	77433812	12476737	64957075	47609047	17348028
Природне науке	22773241	834434	21938807	15805277	6133530
Инжењеринг и технологија	32607738	10760125	21847613	15862718	5984895
Медицинске науке и науке о здрављу	2518150	78060	2440090	1455311	984779
Пољопривредне и ветеринарске науке	6468986	335913	6133073	4788880	1344193
Друштвене науке	8174579	301576	7873003	5766993	2106010
Хуманистичке науке и уметност	4891118	166629	4724489	3929868	794621
Нефинансијски сектор	33671839	10730264	22941575	17837754	5103821
Сектор државе	20426522	801558	19624964	14948723	4676241
Високо образовање	23333610	944915	22388695	14822228	7566467
Непрофитни сектор	1841	-	1841	342	1499

Граф 1. Бруто домаћи издаци за истраживање и развој према научним областима, %

Граф 2. Бруто домаћи издаци за истраживање и развој према секторима, %

Табела 2. Запослени на пословима истраживања и развоја према научним областима, секторима и полу

	Укупно		Истраживачи		Стручни сарадници		Техничко особље		Остало особље	
	свега	жене	свега	жене	свега	жене	свега	жене	свега	жене
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	27078	14299	18417	9849	3398	1635	3514	1782	1749	1033
Природне науке	7097	3762	4973	2782	907	404	820	345	397	231
Инжењеринг и технологија	7587	3146	4446	1864	1454	557	1298	518	389	207
Медицинске науке и науке о здрављу	3873	2417	3138	1877	221	151	336	269	178	120
Пољопривредне и ветеринарске науке	2430	1330	1231	683	185	97	510	279	504	271
Друштвене науке	3824	2132	2842	1474	381	253	409	273	192	132
Хуманистичке науке и уметност	2267	1512	1787	1169	250	173	141	98	89	72
Нефинансијски сектор	5435	1960	2226	831	1847	661	1076	349	286	119
Сектор државе	6173	3590	3807	2345	370	194	1221	613	775	438
Високо образовање	15468	8747	12382	6671	1181	780	1217	820	688	476
Непрофитни сектор	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-

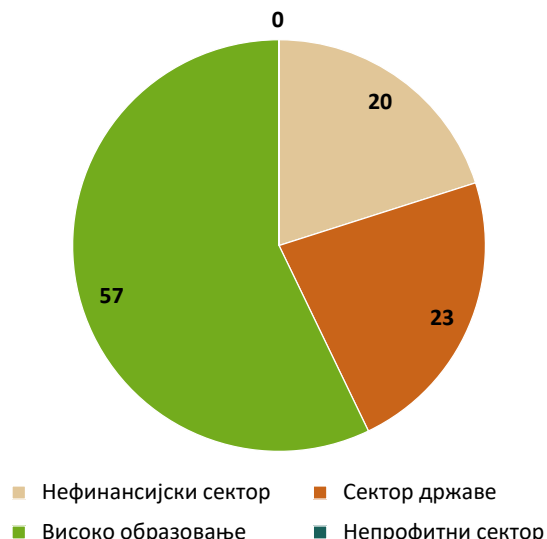
Граф 3. Запослени на пословима истраживања и развоја према научним областима, %

Граф 4. Запослени на пословима истраживања и развоја према звању, %

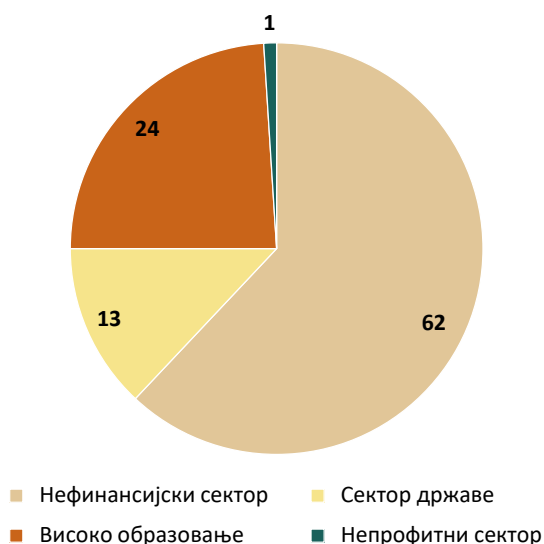
Граф 5. Запослени на пословима истраживања и развоја према секторима, %

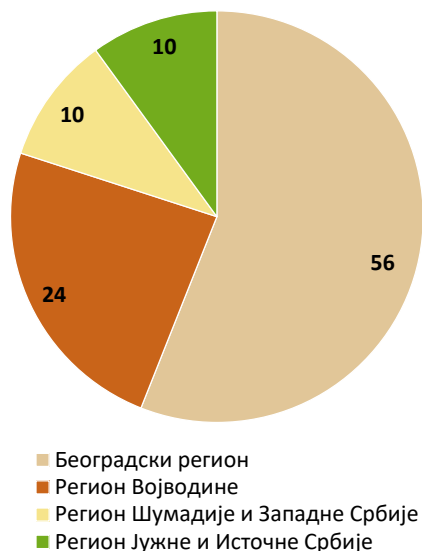
Табела 3. Организације које се баве истраживањем и развојем према секторима и регионима

	Укупно	Нефинансијски сектор	Сектор државе	Високо образовање	Непрофитни сектор
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	459	286	61	110	2
Београдски регион	258	148	51	58	1
Регион Војводине	111	83	6	21	1
Регион Шумадије и Западне Србије	47	29	2	16	-
Регион Јужне и Источне Србије	43	26	2	15	-
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...

Граф 6. Организације које се баве истраживањем и развојем према секторима, %

Граф 7. Организације које се баве истраживањем и развојем према регионима, %

Методолошка објашњења и дефиниције

Извор података

Приказани подаци су резултат редовног годишњег истраживања о научноистраживачким и истраживачко-развојним организацијама, спроведеног у 2023. години. Основни скуп истраживања јесу све организације које се баве истраживањем и развојем (ИР), без обзира да ли им је то основна делатност или не.

Основни извори података јесу: документација кадровских служби о дистрибуцији запослених на пословима ИР, рачуноводствене евиденције о оствареним приходима и обрачунатим улагањима у ИР, као и документација стручних служби о резултатима истраживачког рада.

Обухват и упоредивост

Подаци о ИР делатности високошколских установа и института прикупљају се као потпуни обухват (сви факултети/академије, без обзира на својински статус, сви институти: научни и истраживачко-развојни), док се подаци о ИР делатности пословних субјеката прикупљају на основу регистроване делатности и завршних рачуна (приказана улагања у науку у статистичком анексу АОП 9091). Такође, користи се извештај Пореске управе о донетим решењима о пореским олакшицама за пословне субјекте који су имали улагања у научноистраживачке или иновативне активности. Сви подаци о броју истраживачких организација и запосленима односе се на стање 31. децембра односне године, док се подаци о истраживачким радовима, приходима и трошковима односе на целу годину.

Методологија за спровођење истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Фраскати (*The Measurement of Scientific and Technological Activities – Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – Frascati Manual*).

Дефиниције основних обележја

Наука је скуп систематизованих и аргументованих знања, односно спознајних чињеница, појмова, начела, података, информација, теорија, закона и законитости у одређеном историјском раздобљу о објективној стварности, тј. природи и друштву, до којег се дошло применом објективних научних метода, а којима је основна сврха и циљ спознаја закона и законитости о прошлости, садашњости и будућности природних и друштвених појава и повећање ефикасности рада у свим доменима људских активности.

Научна истраживања су теоријски или експериментални рад који се предузима ради стицања нових научних сазнања и повећања свеукупног људског знања. Научним истраживањима се сматрају основна, развојна и примењена истраживања.

Научноистраживачки рад је систематска стваралачка активност којом се, применом научних метода, стичу нове научне спознаје, односно стваралачки се користи постојеће знање за нове примене. То је стваралачки рад на освајању нових знања, а циљ му је подизање општег цивилизацијског нивоа друштва и коришћење тих знања у свим областима друштвено-економског развоја.

Издаци за истраживање и развој према врсти деле се на текуће издатке (трошкове) и инвестиционе издатке.

Текући трошкови (издаци) обухватају: трошкове рада и трошкове накнада запосленима, као и остале текуће трошкове (материјалне трошкове за истраживачко-развојни рад – сировине, материјал, енергија; исплате на основу уговора о делу и ауторских уговора; дневнице, путне трошкове, репрезентацију и слично; и друге издатке).

Инвестициони издаци обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте; машине и опрему; патенте, лиценце, студије и пројекте; софтвер и хардвер (који подразумева укупне трошкове у вези са набавком рачунара, уређаја, система, компонената и опреме, као и трошкове набавке или развијања софтвера за сопствене потребе); и остале издатке.

Нефинансијски (пословни) сектор обухвата пословне субјекте и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним ценама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу пословног субјекта.

Високо образовање обухвата факултете и универзитете са јединицама у саставу: факултетима, академијама и научноистраживачким институтима, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике под непосредном контролом или управом високошколске организације.

Сектор државе обухвата организације, службе и друга тела, осим високог образовања, која друштву пружају оне бесплатне заједничке услуге које се по тржишним условима не би могле обезбедити, а представљају израз економске и социјалне политике друштва; према дефиницији, овај сектор обухвата активности администрације, одбране и регулисања јавног реда; здравство, образовање, културу, рекреацију и друге друштвене услуге.

Сектор непрофитних организација обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цени. Ове организације могу бити основане од стране удружења грађана, ради обезбеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе.

Контакт: jasmina.krstic@stat.gov.rs, тел.: 011 6964-234

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011 2412-922 (централа) • Телефакс: 011 2411-260 • stat.gov.rs

Одговара: Бранко Јосиповић, в. д. директора

Тираж: 20 • Периодика излагања: годишња